

ADRODDIAD I'R CABINET

10 Mehefin 2014

Aelod Cabinet: Cyngorydd Gareth Thomas

Pwnc: Dyfodol darpariaeth addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor

Swyddog cyswllt: Iwan T Jones – Cyfarwyddwr Corfforaethol /
Garem Jackson – Swyddog Gwella Ansawdd Addysg / Arweinydd Prosiect

---

Y penderfyniad a geisir/pwrpas yr adroddiad

Pwrpas yr adroddiad hwn yw ceisio caniatâd Cabinet y Cyngor i gychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig i ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth. Gyda darpariaeth preswyl ac egwyl fer, ac ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i'r safle.

Barn yr aelod lleol

Bydd unrhyw sylwadau gan yr Aelodau Lleol yn cael eu cyflwyno yn y cyfarfod.

I. CYFLWYNIAD

- I.1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw gofyn i Gabinet y Cyngor am ganiatâd i gynnal cyfnod o ymgynghori statudol ar y bwriad i aildrefnu'r ddarpariaeth Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd. Gofynnwn i'r Cabinet benderfynu ar:
  - i. Y model a ffafirir ar gyfer y ddarpariaeth AAA i ymgynghori arno,
a
  - ii. Y safle newydd arfaethedig ar gyfer yr ysgol AAA i wasanaethu'r plant a phobl ifanc ym Meirionnydd a Dwyfor sydd angen addysg AAA.
- I.2 Yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, cytunodd y Cabinet ar y '*Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg*' oedd yn cynnwys bwriad y Cyngor i addasu ei ddarpariaeth AAA.
- I.3 Yn yr adroddiad nodwyd *dyhead gan y Cyngor i ddiwygio ei ddarpariaeth Addysg Arbennig oherwydd bod y ddarpariaeth bresennol yn Ysgol Hafod Lon dros ei chapasiti ac angen ei moderneiddio a'i hymestyn.*
- I.4 Hefyd, nodwyd fod *darpariaeth briodol ac addas ar gyfer rhan ogleddol y sir yn Ysgol Pendalar, Caernarfon, a bydd y datblygiad yma yn anelu i sicrhau darpariaeth debyg, mewn man canolog, ar gyfer gweddill y sir. Y bwriad yw darparu canolfan rhagoriaeth ranbarthol Addysg Anghenion Arbennig ac i resymoli'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion sydd wedi'u lleoli allan o'r sir ar hyn o bryd. Nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.*

- 1.5 Sefydlwyd Rhaglen Ysgolion yr 2lain Ganrif gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2010 fel rhaglen fuddsoddi cyfalaf strategol, tymor hir i sefydlu cenhedlaeth o ysgolion 2lain ganrif yng Nghymru. Nod y rhaglen yw canolbwyntio adnoddau yn yr ysgolion iawn yn y llefydd iawn.
- 1.6 Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod Rhaglen Ysgolion yr 2lain Ganrif fel blaenoriaeth allweddol yng Nghynllun Corfforaethol Strategol yr Awdurdod Lleol. Mae'r Cyngor yn ymroddedig i ddatblygu prosiectau cyfalaf o ansawdd uchel fel rhan greiddiol o wella'r ddarpariaeth addysg trwy sicrhau ysgolion o faint a lleoliad priodol trwy'r sir.
- 1.7 Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod yr angen am ysgol AAA newydd ar gyfer ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd fel un o'r prosiectau blaenoriaeth yn ei Raglen Ysgolion yr 2lain Ganrif.
- 1.8 Mi fydd yr ysgol newydd yn derbyn unrhyw blentyn sydd â datganiad oherwydd cyflwr cydnabyddedig o ran anghenion addysgol/meddygol, e.e. awtistiaeth, a fyddai ddigon difrifol ym marn arbenigwyr a'r panel cymedroli datganiadau (sy'n cynnwys pennaeth ysgolion Hafod Lon a Phendalar) i gael mynediad at ysgol arbennig. Ni fyddai'r ysgol yn derbyn plant ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol ble nad oes ganddynt gyflwr anghenion addysgol/meddygol yn ogystal.
- 1.9 Byddai'r cynnig i adeiladu ysgol AAA newydd yn sicrhau y gwiredir **Cynllun Strategol 2013 – 2017** y Sir i ddarparu'n gyfartal a theg ar gyfer ei holl drigolion, trwy adeiladu ysgol arbennig newydd yn ne'r sir sy'n sicrhau mynediad cyfartal i ddarpariaeth arbenigol, waeth lle mae disgyblion gydag anawsterau dysgu mwy dwys a lluosog yn byw.
- 1.10 Bydd y datblygiad hefyd yn helpu i gwrdd â'r pedair nod yng **Nghynllun Strategol 2013 - 2017** Gwynedd ar gyfer **Plant a Phobl Ifanc, 'Cefnogi pob plentyn a pherson ifanc i fyw bywydau llawn'** gyda phwyslais arbennig ar flaenoriaethau 1, 2 a 3, a gwell rhagolygon ar gyfer cyflawni'r bedwaredd flaenoriaeth.
- Codi safonau addysgol plant a phobl ifanc;
  - Rhoi cyfleoedd cyfartal i grwpiau o blant, pobl ifanc a theuluoedd bregus;
  - Gwella addasrwydd y system ysgolion;
  - Paratoi pobl ifanc yn well ar gyfer gwaith a bywyd.
- 1.11 Mae'r **Cynllun Strategol** yn cyfeirio at yr angen i: 'wella rhai adeiladau i greu rhwydwaith cynaliadwy o ysgolion sy'n addas ar gyfer y dyfodol' a 'chynyddu nifer y llefydd ysgol sydd ar gael i blant gydag anghenion addysgol ychwanegol ym Meirionnydd/Dwyfor', sef yr ardaloedd lle mae'r boblogaeth yn fwyaf gwasgaredig yng Ngwynedd.
- 1.12 Bydd datblygu Ysgol AAA newydd sy'n addas o ran ei lleoliad, yr adeilad, y staff a'r adnoddau yn galluogi'r awdurdod i ymateb yn llawn i hawliau rhieni i ddewis addysg addas i'w plant – boed hynny'n ysgol brifliff neu ysgol arbennig (**Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd 2001**) ac i gydymffurfio â gofynion y **Ddeddf Cydraddoldeb (2008)**.
- 1.13 Bydd y datblygiad hwn hefyd yn cydymffurfio â pholisi Iaith Gymraeg a Strategaeth Iaith ddiweddaraf Cyngor Gwynedd wrth sicrhau ein bod yn bodloni hawl y disgyblion hyn i dderbyn eu haddysg yn eu hiaith gyntaf, ac y perchir dymuniadau eu rhieni.
- 1.14 Bydd penderfyniad Cyngor Gwynedd i flaenoriaethu darpariaeth ysgol AAA newydd sy'n addas i bwrpas, yn ateb yr argymhelliad i parhau i weithio gyda'r AALI i wireddu'r cynlluniau ar gyfer gwella addasrwydd ac ansawdd yr adeilad yn adroddiad arolwg Ysgol Hafod Lon gan Estyn yn 2010 oedd yn

datgan nad yw 'maint yr ysgol a'r cyfleusterau ynddi bellach yn ddigonol ar gyfer nifer y dysgwyr' (roedd 38 o ddisgyblion yn mynychu'r ysgol ar adeg yr arolwg).

- 1.15 Yn ogystal, mae'r **Adroddiad Adolygiad Strategol o Anghenion Dysgu Ychwanegol** a gomisiynwyd i CAPITA gan Gyngor Gwynedd yn 2011, yn gwneud cysylltiadau uniongyrchol rhwng yr angen i drawsffurfio gwasanaethau ADY/AAA a darpariaeth yr ysgol AAA newydd yn ardal Meirionnydd a Dwyfor.

2. YR ACHOS FUSNES

- 2.1 Yn dilyn cymeradwyaeth y Cabinet i 'Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg' yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, aethpwyd ati i weithredu'r prosiect gan gynnwys creu achos fusnes fydda'n amlinellu'r anghenion busnes ac ystyried opsiynau ar gyfer dyfodol darpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor. Nid yn unig fydda'r achos fusnes yn rhoi cyfeiriad i'r prosiect ond mi fydda hefyd yn angenrheidiol er mwyn sicrhau arian o Llywodraeth Cymru tuag at gostau cyfalaf sefydlu ysgol newydd. Mi fydd yr achos fusnes i Llywodraeth Cymru yn gorfod cael ei chyflwyno ar sail Model Pum Achos.
- 2.2 Mae cam cyntaf yr achos fusnes, sef y 'Strategic Outline Case' bellach wedi ei gymeradwyo gan Llywodraeth Cymru. Roedd hyn yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes a'r gwerthusiad opsiynau.
- 2.3 Mae amlinelliad o'r sefyllfa bresennol ac achos dros newid i weld yn **Atodiad 1**.

3 DATBLYGU OPSIYNAU A CYTUNO'R Ffordd YMLAEN

- 3.1 Er mwyn adnabod ac asesu opsiynau posib ar gyfer darpariaeth addysg AAA yn y dyfodol ym Meirionnydd a Dwyfor, penderfynwyd sefydlu Gweithgor. Yn ystod cyfarfodydd niferus o'r Gweithgor, trafodwyd yr angen am y newid, anghenion AAA yr ardal yn y dyfodol, a chytuno ar opsiynau posib a fyddai'n bodloni'r anghenion hynny. Roedd aelodau'r Gweithgor yn cynnwys swyddogion Cyngor Gwynedd o'r Adran Addysg a'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Cyngorwyr Lleol a diddordeb yn maes AAA, cadeirydd corff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, pennaeth Ysgol Hafod Lon a'r person cyfrifol am Uned Tŷ Aran, pennaeth Ysgol y Gader, Dolgellau, Swyddog Teulu a Phobl Ifanc Scope Cymru a Swyddog Iechyd Plant Cymunedol ar gyfer Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr.
- 3.2 Yn ystod y cyfres o gyfarfodydd, cytunodd y Gweithgor restr hir o wyth opsiwn posib ac i'w gwerthuso yn erbyn blaenoriaethau y cytunwyd arnynt o ran buddsoddi (gweler **Atodiad 2**).
- 3.3 Canlyniad hyn oedd cytuno rhestr fer o bedwar opsiwn, gan gynnwys ffordd ymlaen a ffafriwr. Mae'r 4 opsiwn yma ynghyd a'r manteision ac anfanteision ac yna casgliad ar eu addasrwydd fel opsiwn ar gyfer dyfodol darpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor i weld yn **Atodiad 2**.
- 3.4 Mae costau cyfalaf a refeniw y pedwar opsiwn i'w gweld isod a'r casgliad gytunwyd gan y Gweithgor ar gyfer pob un o'r opsiynau.
- 3.4.1 Opsiwn 1: gwneud dim**
Byddai'r opsiwn hwn yn golygu bod Gwynedd yn parhau â'i ddarpariaeth bresennol

Costau Cyfalaf

Os yn parhau a'r sefyllfa bresennol rhagwelir angen am wario o ddeutu £1.5m er mwyn parhau a Ysgol Hafod Lon yn ei lleoliad presennol ac Unedau Ty Aran a Ty Meirion fel ac y mae nhw ac yna gwariant cyson ar gyfer cynnal yr adeiladau. Ni fydd hyn yn gwella'r cyfleusterau nac yn cynyddu maint yr ysgol i dderbyn mwy o blant.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	Presennol (2013/2014)
Ysgol Hafod Lon - Dyraniad	46	£764,122
Tŷ Aran - Cyllideb	3	£103,040
Tŷ Meirion - Cyllideb	10	£240,000
Uned ABC	8	£73,178
Egwyl fer - Barnados		£62,000
Egwyl fer - Gwasanaethau eraill		£52,000
Preswyl a dyddiol all-sirol (addysg+preswyl)	2+5 disgybl	£562,050
Disgyblion prif lif	59	£1,003,000
Costau cludiant		£447,719
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,307,109
Incwm Allanol		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£144,000
Cyfanswm Incwm		£144,000
Cyfanswm Cost NET		£3,163,109

Casgliad

Ystyriwyd na fyddai'r opsiwn hwn yn rhoi fawr ddim o fanteision gwirioneddol i ddyfodol AAA yn yr ardal, ac y byddai'n arwain at nifer o anffanteision, megis dim digon o lefydd ysgol AAA, cyfleusterau'n parhau i beidio â bod yn addas i bwrpas, lleoliad yr ysgol AAA ddim yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor, rhai plant yn gorfod parhau i fynd allan o'r sir i dderbyn eu haddysg.

Nid oedd yn cynnig gwella addysg i blant gydag AAA ym Meirionnydd a Dwyfor ddigon i ateb yr anghenion strategol a busnes angenrheidiol ar gyfer y dyfodol. Ni fyddai ychwaith yn ateb yr anghenion strategol a busnes am ddarpariaeth breswyl yng Ngwynedd fyddai'n caniatáu i blant fynychu'r ysgol newydd yn hytrach na darpariaeth gostus tu allan i'r sir, neu'n caniatáu darpariaeth egwyl fer i deuluoedd.

- 3.4.2 Opsiwn 2:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl/egwyl fer gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a ac Unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	33	£561,000
Costau cludiant		£357,872
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,108,732
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£2,925,399

* Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion ariannol; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol a chostau is.

Y brif anfantais fyddai gwneud i ffwrdd â'r ddarpariaeth AAA yn ne'r sir yn Uned Tŷ Meirion sy'n galluogi plant i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu rhoi'r gorau i'r ddarpariaeth yn Uned Tŷ Meirion.

- 3.4.3 Opsiwn 3:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned Ty Aran - cyllideb	3	£103,040
Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	20	£340,000
Costau cludiant		£439,149
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,312,049
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333

Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,128,716

* Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfon plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau â'r Unedau AAA yn Nolgellau ac y byddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r unedau hyn yn cael defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu parhau â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran.

3.4.4 Opsiwn 4: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	23	£391,000
Costau cludiant		£424,008

Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,244,868
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,061,535

- * Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir sy'n arwain at arbedion; darpariaeth breswyl ac egwyl fer i deuluoedd Gwynedd; canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau a defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern fyddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r uned hon yn ei gael.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymateb â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes a byddai'n golygu gwneud i ffrwd â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran. Byddai hefyd yn golygu parhau ag Uned Tŷ Meirion ac yn galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd brif ffrwd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Rhesymeg dros barhau ag Uned Tŷ Meirion

- a) Mae'r achos ar gyfer parhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau yn un hynod berthnasol i'r disgyblion sy'n gorfod teithio'n bell i gael addysg arbenigol. Mae'r boblogaeth ddisgyblion ar hyn o bryd yn cynnwys disgyblion nad ydynt yn medru teithio'n bell iawn oherwydd anghenion meddygol cymhleth ac/neu am eu bod yn anabl iawn, ac/neu am fod ganddynt lefelau uchel o anoddefgarwch synhwyraidd ar gyfer gweithgareddau *proprioceptive* (nid ydynt yn medru ymdopi â bod mewn cerbyd, neu'n ei gael yn brofiad gofidus tu hwnt. Ar gyfartaledd, mae'n cymryd 90 munud iddynt baratoi a dilyn eu harferion boreol i fod yn barod i gychwyn i'r ysgol, ac mae'r rhai sydd angen ffisiotherapi yn cymryd hyd yn oed mwy o amser. Ar hyn o bryd, maent yn teithio am oddeutu 30 munud i Uned Tŷ Meirion, sy'n golygu y gall eu boreau ddechrau mor gynnar â 6.30am er mwyn cyrraedd yr ysgol erbyn 9am. Byddai'r 30 munud ychwanegol i deithio i safle'r ysgol newydd ym Mhenrhyndeudraeth (sydd hanner ffordd rhwng y naill ben i Meirionnydd a Dwyfor) yn afresymol i rai o'r disgyblion hyn. Yn Nwyfor, bydd modd i ddisgyblion sydd â phroblemau cyffelyb, ac sy'n byw yn Aberdaron / Abersoch / Botwnnog ddefnyddio Uned y Traeth. Yn wahanol i ardal Meirionnydd, nid oes disgyblion PMLD (Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog) neu PMED (Anawsterau Corfforol a Meddygol) sydd ag anghenion meddygol/*proprioceptive* ym mhellafoedd Dwyfor. Gan fod y

pellteroedd teithio i'r ddwy ysgol uwchradd arall agosaf yn ne'r sir yn 30 munud (ysgolion nad ydynt wedi'u haddasu'n llawn ar gyfer mynediad i'r anabl ar hyn o bryd), byddai cadw Tŷ Meirion yn sicrhau parhad mynediad disgyblion anabl (sydd angen mynediad i gwricwlwm prif ffrwd) i ysgol uwchradd brif ffrwd ym Meirionnydd.

- b) Yn ogystal â lleihau amseroedd teithio i ddisgyblion PMED cymhleth de Meirionnydd, mae Uned Tŷ Meirion yn parhau i fod yn rhan annatod o Gynllun Cydraddoldeb Strategol (Addasiadau Mynediad i'r Anabl i Ysgolion Prif Ffrwd) yr adran addysg, gan ei bod yn darparu'r cyfle i ddisgyblion cael eu hintegreiddio i ddosbarthiadau uwchradd priflif yn ddyddiol. Ar hyn o bryd mae disgyblion ysgol uwchradd Ysgol y Gader a Thŷ Meirion yn rhannu profiadau cwricwlwm megis cerddoriaeth, celf, dylunio a thechnoleg, gwasanaeth yr ysgol, mentergarwch ac ABaCh, gweithgareddau a chystadlaethau cymdeithasol a'r Urdd a phrofiadau allgyrsiol eraill. Gall y disgyblion hynny o Dŷ Meirion sy'n medru sefyll TGAU, Bac Cymru a chymwysterau lefel mynediad wneud hynny ochr yn ochr a'u cyfoedion yn yr ysgol brif ffrwd.
- c) Bydd yr ysgol AAA newydd i Meirion Dwyfor yn darparu ar gyfer disgyblion ag anableddau dysgu yn bennaf, a bydd y disgyblion hynny nad oes ganddynt anableddau dysgu, ond sydd ag anableddau corfforol, yn parhau i dderbyn addysg mewn lleoliadau priflif cyn belled ag y bo modd, megis y cyfleuster a ddarperir gan Uned Tŷ Meirion.
- d) Gwelwyd yr integreiddio hwn yn gryfder yn arolwg Estyn ar Ysgol y Gader yn 2010, ac mae'r holl ddata ymgynghori diweddar yn dangos fod y rhieni, y llywodraethwyr a'r gymuned leol yn dymuno gweld parhad y cyfleuster hwn. Cynhaliwyd yr arolwg Estyn diwethaf ar Ysgol y Gader, Dolgellau ym mis Rhagfyr 2010. Cyfeirir at Dŷ Meirion yn yr adroddiad fel a ganlyn:

'Mae disgyblion Uned Tŷ Meirion yn cael eu hintegreiddio i fywyd a gwaith yr ysgol mewn modd rhagorol. Mae'r ysgol yn monitro datblygiad addysgol a chymdeithasol y disgyblion hyn yn effeithiol iawn gan ddefnyddio dulliau arloesol.'

4. CYFATHREBU

4.1 Cyfarfodydd

Yn dilyn y gwaith a gyflawnwyd gan y Gweithgor, cynhaliwyd cyfarfodydd gyda staff ac aelodau cyrff llywodraethu'r ysgolion perthnasol a rhieni plant gydag AAA ym Meirionnydd a Dwyfor, yn ogystal â chyfres o diwrnodiau agored i ymgynghori â'r gymuned ehangach. Cynhaliwyd y rhain yn ystod mis Hydref a mis Tachwedd 2013 ac roeddynt yn cynnwys:

- Cyfarfodydd gyda staff Ysgol Hafod Lon, Uned Tŷ Aran ac Uned Tŷ Meirion.
- Cyfarfodydd gyda chyrff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, Ysgol Gynradd Dolgellau ac Ysgol y Gader, Dolgellau.
- Cyfarfodydd gyda rhieni ym Mhwillheli, Dolgellau, Porthmadog a Blaenau Ffestiniog.
- Diwrnodiau agored ym Mhwillheli, Dolgellau a Phorthmadog.

Prif ddiben y cyfarfodydd hyn oedd:

- Rhannu'r weledigaeth ar gyfer dyfodol y ddarpariaeth AAA ym Meirionnydd a Dwyfor.
- Egluro'r broses hyd yn hyn a gwaith y Gweithgor.
- Rhannu egin y cynlluniau ar gyfer y ganolfan AAA newydd gan gynnwys maint, adnoddau a lleoliad.
- Egluro'r gwaith sydd angen ei gwblhau i sicrhau buddsoddiad Llywodraeth Cymru.
- Derbynnu barn bobl am yr opsiynau.
- Rhannu'r amserlen darged ar gyfer cwblhau'r ffrydiau gwaith ac agor yr ysgol newydd.

Roedd y cyfarfodydd hyn yn gyfle i'r Cyngor ateb unrhyw gwestiynau a thrafod unrhyw bryderon oedd gan bobl yn ogystal â chasglu adborth ar gynlluniau'r ysgol a manteision yr opsiwn a ffafrir. Roedd y rhan fwyaf o'r bobl y bu i ni siarad â nhw (yn enwedig y rhieni) yn gadarnhaol iawn am y cynlluniau ac yn edrych ymlaen i weld yr ysgol newydd yn agor.

4.2 Cyfathrebu ysgrifenedig

Ym mis Gorffennaf, lluniwyd newyddlen ac fe'i hanfonwyd i bob ysgol ym Meirionnydd a Dwyfor, gan gynnwys ysgolion priflif, i gael ei dosbarthu i staff a rhieni plant AAA i egluro beth oedd amcan y prosiect a'r bwriad i ymgysylltu gyda staff, llywodraethwyr ysgol a rhieni am ganlyniad gwaith y Gweithgor.

Yn dilyn y cyfarfodydd gyda'r staff, y llywodraethwyr ysgol, y rhieni ac aelodau eraill y gymuned ym mis Hydref a mis Tachwedd, creuwyd newyddlen i rannu'r cwestiynau a godwyd a'r ymatebion a roddwyd yn ystod y digwyddiadau hynny. Rhannwyd y newyddlen gyda'r holl staff, y llywodraethwyr ysgol a'r rhieni a wahoddwyd i'r cyfarfodydd a'r dyddiau agored, p'un a oeddynt wedi mynychu ai peidio, i rannu'r adborth gyda'r holl brif fudd-ddeiliaid.

Rhoddyd yr holl gyfathrebiadau a rannwyd cyn ac ar ôl y cyfarfodydd ar wefan Cyngor Gwynedd yn ogystal, a rhoddyd y wybodaeth yn rhifyn mis Hydref Newyddion Gwynedd a diweddarwyd yr Aelodau Lleol drwy gyfrwng Rhaeadr, eu bwletin gwybodaeth rheolaidd.

Derbyniodd yr opsiwn a ffafrir, oedd yn seiliedig ar asesiad yn erbyn amcanion buddsoddi a ffactorau llwyddiant critigol (gweler atodiad 1) a gwblhawyd yn ystod cyfarfodydd y Gweithgor, gefnogaeth ysgubol gan mwyafrif y bobl yr ymgynghorwyd â hwy ac mae hynny'n rhoi hyder i ni yn ein dewis.

5. YR OPSIWN A FFAFRIR I YMGYNGHORI ARNO

Argymhellir ymgynghori ar y model i ddatblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion. Hwn yw'r model sy'n cael ei ffafrio am y byddai'n ateb yr anghenion busnes a ganlyn:

- a) Datblygu ysgol newydd mewn lleoliad canolog i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Y nod yw agor y darpariaeth newydd ym Mhenrhyndeudraeth fydd yn golygu y bydd yn rhaid i blant AAA o Feirionnydd a Dwyfor deithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.
- b) Cynyddu llefydd ysgol AAA ym Meirionnydd a Dwyfor i gynnig darpariaeth i hyd at 100 o blant yn cynnwys y rhai hynny gydag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- c) Datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 21ain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gyda adnoddau therapiwtig ac adnoddau amgen sy'n diwallu anghenion plant sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- d) Datblygu ysgol sydd â'r adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyraidd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain i wireddu'r model a ffafrir.
- e) Darparu cyfleuster 6 gwely preswyl / egwyl fer i blant a phobl ifanc gydag AAA yng Ngwynedd, ac i Awdurdodau Lleol eraill o bosib.

- f) Datblygu cyfleuster fydd yn gwasanaethu fel canolfan i ddarparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.

Drwy wireddu'r amcanion rhagwelir y buddion canlynol ar gyfer plant gyda AAA:

- Bydd cynyddu lleoedd ysgol yn galluogi mwy o blant i fynychu ysgol AAA
- Byddai llai o angen i blant fynychu darpariaethau AAA tu allan i'r sir fyddai'n arwain at arbedion cost
- Byddai mwy o blant yn medru byw gartref
- Gwell amgylchedd dysgu i'r plant a'r bobl ifanc fyddai'n mynychu'r ysgol newydd. Mae adroddiad *'Arfarniad o berfformiad ysgolion cyn ac ar ôl symud i mewn i adeiladau newydd neu eiddo o adnewyddwyd yn sylweddol'* gan Estyn yn nodi:
'bron ym mhob ysgol sydd ag adeilad newydd gwnaethom arolwg ohonynt, mae cyrhaeddiad a chyflawniad disgyblion wedi gwella.'
'mae mwyafrif o ysgolion yn cynnig mwy o ddewisiadau i ddisgyblion nag yn eu hadeiladau blaenorol oherwydd bod ganddynt fwy o le a chyfleusterau gwell. Hefyd, mae'r ddarpariaeth a wna'r ysgol ar gyfer gweithgareddau cyn-ysgol ac ar ôl ysgol yn gwella'n sylweddol'
- Mwy o le a gwell darpariaeth chwarae ar safle'r ysgol
- Mwy o le a gwell darpariaeth ar gyfer dysgu sgiliau bywyd a galwedigaethol ar gyfer pobl ifanc
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol fel pwll hydrotherapi ac ystafelloedd therapi ar gael ar safle'r ysgol newydd
- Cyfle i blant ddefnyddio'r cyfleusterau arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Ar sail y contractau ar hyn o bryd, byddai mwyafrif y plant yn teithio pellteroedd llai i'r ddarpariaeth newydd
- Byddai mwy o blant yn derbyn eu haddysg yn Gymraeg drwy beidio gorfod mynychu ysgolion AAA tu allan i Wunedd
- Darpariaeth egwyl fer at ddefnydd plant Gwynedd gyfan all golygu llai o chwalfa deuluol, a felly llai o angen am rai leoliadau preswyl tymor hwy ar gyfer plant o'r teuluoedd hyn
- Bydd parhau a'r ddarpariaeth bresennol yn Nhŷ Meirion yn caniatáu mynediad i addysg uwchradd priflif i'r plant hynny fyddai'n ei chael yn anodd i deithio i'r ysgol newydd o dde'r sir
- Bydd plant yn derbyn cyfleoedd cyfartal ble bynnag mae nhw'n byw yn y sir

Yn ogystal a'r buddion i blant rhagwelir y buddion canlynol:

- Cyfle i fuddsoddi £12.4m mewn darpariaeth AAA newydd
- Gwell amgylchedd gweithio i staff
- Byddai'r cyfleuster newydd yn cyrraedd y safonau modern a ddisgwyllir ar gyfer plant AAA
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol ar gael ar safle'r ganolfan newydd
- Gofal preswyl ar gael

- Posibilrwydd o greu incwm drwy gynnig llefydd ysgol a gofal preswyl i blant o siroedd eraill sydd angen darpariaeth iaith Gymraeg
- Opsiwn i bobl ddefnyddio'r cyfleuster arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Cynnig cyfle i rieni ddewis i anfon eu plant i ysgol AAA arbenigol neu i integreiddio eu plant mewn ysgol uwchradd priflif yn cynnwys yr uned AAA yn ne'r Sir
- Peth lleihad mewn costau cynnal wrth gael gwared un uned ac Ysgol Hafod Lon bresennol

6. INCWM A COSTAU RHEDEG YR OPSIWN

- 6.1 Fel y gwelir o'r tabl isod rhagdybir bydd cost rhedeg yr opsiwn yma yn £2,820,860 a cludiant yn £424,008, sef cyfanswm gros o £3,244,868.
- 6.2 Mae hwn yn cymharu a cost gross presenol o £3,307,109 sy'n golygu ei fod yn £62,241 yn is.
- 6.3 Mae rhagdybiaeth wedi ei wneud fydd posibilrwydd denu'r incwm o £183,333 drwy Awdurdodau Lleol eraill yn talu am ddarpariaeth addysg a preswyl ar gyfer plant o'u siroedd. Ni ragwelir unrhyw incwm o Awdurdod Iechyd Betsi Cadwaladr tuag at gostau preswyl y darpariaeth newydd.
- 6.4 Mae hwn yn cymharu ac incwm o £144,000 drwy gyfraniad gan Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr at ddarpariaeth preswyl all-sirol ar hyn o bryd.
- 6.5 Pe bydda'r holl incwm rhagdybiedig hyn yn cael ei wireddu mi fydda'n golygu lleihad o £101,574 i gymharu a'r cyfanswm net presennol.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost y ddarpariaeth	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	cost is
incwm	£144,000	£183,333	£39,333	cynnydd incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,061,535	-£101,574	gwahaniaeth posib

- 6.6 Mae rhaid pwysleisio yma fod risg ynghlwm a'r rhagdybiaethau incwm gan nad oes sicrwydd o incwm o Awdurdodau Lleol eraill. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfon plant i'r ysgol newydd fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd. Mae angen gwaith ychwanegol yma er mwyn ceisio cael ymrwymiad mwy cadarn gan Awdurdodau Lleol eraill.
- 6.7 Oherwydd y risgiau hyn mae posibilrwydd na fydd unrhyw incwm ychwanegol yn cael ei ddenu. Os felly, fel y gwelir o'r tabl isod, mi fydd angen darganfod £31,759 ychwanegol i gyllideb presenol yr Awdurdod tuag at gostau'r ddarpariaeth AAA newydd.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost darpariaeth	£2,859,390	£2,770,860	-£88,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	Cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,194,868	-	cost is
incwm	£144,000	£0	-	dim incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,194,868	£31,759	cost uwch posib

* Mae cost darpariaeth yn is oherwydd na fydd angen darpariaeth preswyl 2 wely fydd yn golygu fydda costau rhedeg y darpariaeth preswyl / egwyl fer yn is.

- 6.8 Mae'r Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd a Gwasanaeth Addysg wedi cytuno i ymrwymo i dalu unrhyw ddiffyg os na fydd yr incwm o Awdurdodau Lleol eraill yn ddigonol i gyfro'r costau rhedeg.
- 6.9 Er mwyn cael sefyllfa ble na fydd angen darganfod unrhyw arian ychwanegol mi fydda angen darganfod incwm o £81,759 sy'n gyfystyr a incwm fydd ychydig yn llai na cost gosod un gwely preswyl i Awdurdod Arall, fel y gwelir o'r tabl isod.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost y ddarpariaeth	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	cost is
incwm	£144,000	£81,759	£62,241	Incwm llai posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,163,109	-£0	

7. ASESAD EFFAITH AR Y GYMUNED, YR IAITH GYMRAEG A CHYDRADDOLDEB

Yn unol a chanllawiau Dogfen Cod Statudol 006/2013 *Cynigion Trefniadaeth Ysgolion Lywodraeth Cymru* cynhalwyd asesiad o pa effaith fydda newid yn y darpariaeth yn cael ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydaddoldeb (**Atodiad 4**). Fel y gwelir o'r adroddiad ni ragwelir unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

7.1 Cymunedol

Yn dilyn dadansoddiad o'r defnydd cymunedol o'r darpariaeth presennol a'u cyfraniad i'w cymunedau ac asesu'r effaith fydda'r drefn newydd yn ei gael ar hyn, daethpwyd i'r casgliad na fydda unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

Gan nad oes effaith negyddol wedi ei adnabod o ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran, ni ragwelir unrhyw angen am fesurau lliniaru sylweddol.

Wrth weithredu'r cynnig o sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, yn enwedig rhai gyda anghenion arbennig, er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau arbenigol.

7.2 Yr Iaith Gymraeg

Ni ragwelir fydda unrhyw newid i'r ddarpariaeth bresennol yn cael effaith negyddol ar ddefnydd yr iaith Gymraeg yn yr ysgol/uned ble mae nhw wedi eu lleoli nac ar y gymuned leol gan fod mwyafrif y plant yn teithio o nifer o leoliadau gwasgaredig i dderbyn eu haddysg.

Y teimlad yw fydd sefydlu'r ysgol newydd yn creu mwy o gyfleoedd i atgyfnerthu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn arbennig i'r rhai hynny fydda wedi mynychu'r unedau gan fydd cyfle iddynt gymysgu gyda mwy o blant drwy'r Gymraeg. Mi fydd mynychu'r ysgol newydd hefyd yn gyfle i'r plant hynny fydda'n gorfod mynd all-sirol (i ddarpariaeth di-Gymraeg), dan y drefn bresennol, i dderbyn addysg Gymraeg a chyfle i gymysgu gyda phlant drwy'r iaith Gymraeg.

Dylid nodi ei bod yn anodd ceisio mesur effaith bosibl trefniadaeth ysgolion ar y Gymraeg. Y prif bwyntiau cadarnhaol sy'n deillio o'r asesiad o effaith yw'r manteision i'r ddarpariaeth o ran addysg. Er na fydd categori presennol yr ysgol o ran iaith yn newid, mae'r cynnig yn gyfle i wella addysg a chryfhau addysg cyfrwng Cymraeg plant gyda AAA yn Meirionnydd a Dwyfor.

7.3 Cydraddoldeb

Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb llawn o effaith gwahanol fodelau ac o ganlyniad rydym yn hyderus bydd trefniadau mewn lle i sicrhau fod y cynnig yn cyd-fynd ac unrhyw bolisiau perthnasol yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu yn digwydd. Mae angen pwysleisio mai ysgol AAA sydd dan sylw ac felly bod cydraddoldeb anabledd yn rhan gwbl allweddol o'r holl ystyriaethau ac mai'r nod yn y pendraw yw gwella gwasanaeth i ddisgyblion AAA.

8. LLEOLIAD YR YSGOL NEWYDD

8.1 Fel nodwyd yn Adroddiad Cabinet ar 9 Hydref 2012 *nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.*

8.2 Yn ychwanegol i hyn nodwyd yn asesiad y safle presennol fod Ysgol Hafod Lon yn gwbl anaddas ar gyfer unrhyw ddatblygiad oherwydd maint y safle. Mae adroddiad addasrwydd (2.7) yn **Atodiad 1** yn nodi byddai disgwyliad rhesymol i Ysgol Hafod Lon, fel ysgol arbennig unigol ar gyfer 49-50 o ddisgyblion, fod ag arwynebedd llawr sydd deirgwaith yn fwy na'r hyn ydyw, ac ar safle mwy.

8.3 Oherwydd hyn roedd cydnabyddiaeth y byddai angen adeiladu ysgol newydd ar safle newydd i ymdrin â'r angen cynyddol am lefydd ysgol AAA yn yr ardal, pe bai yna benderfyniad i ddatblygu ysgol newydd, penderfynwyd y dylid adnabod safle priodol.

- 8.4 Adnabuwyd y byddai angen i unrhyw ddarpariaeth newydd fod wedi'i lleoli yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor ac o'r herwydd penderfynwyd chwilio am safleoedd priodol yn ardaloedd Porthmadog a Penrhyndeudraeth.
- 8.5 Yn dilyn adnabod nifer o safleoedd a chynnal gwerthusiad ohonynt (gweler **Atodiad 3**) daethwyd i'r penderfyniad mae safle Parc Eryri, Penrhyndeudraeth fydda'r opsiwn orau.
- 8.6 Argymhellir felly y dylid ymgynghori ar y bwriad i ddatblygu ysgol AAA ar safle Parc Eryri, Penrhyndeudraeth fel yr opsiwn gorau i sicrhau ysgol fodern sy'n addas i'w ddiben ac yn gynaliadwy ac wedi'i lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor.
- 8.7 Rhagwelir y bydd y gost o ddatblygu ysgol newydd ac uned breswyl / egwyl fer ar y safle yn oddeutu £12.4m a bydd angen cyflwyno achos busnes i Lywodraeth Cymru i sicrhau 50% o'r buddsoddiad hwn. Mae cam cyntaf yr achos busnes eisoes wedi'i gyflwyno a'i gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru.

9. CANLYNIADAU'R ARGYMHELLIAD

- 9.1 Golyga'r argymhelliad hwn y byddai Ysgol Hafod Lon presennol ac Uned Tŷ Aran, Dolgellau yn cael eu ail-leoli fel ysgol AAA newydd ym Mharc Eryri, Penrhyndeudraeth.
- 9.2 Ar ôl cynnal asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb (**Atodiad 3**) ni ragwelir y bydd yna unrhyw effaith negyddol yn sgil symud Ysgol Hafod Lon presennol nac Uned Tŷ Aran.
- 9.3 Fodd bynnag, i leddfu effaith cau ysgol mewn unrhyw ardal, os oes diddordeb yn lleol mewn datblygu'r safleoedd hyn er budd y gymuned, fe wnaiff y Cyngor ofyn i'r Swyddog Adfywio gynorthwyo'r gymuned i ddatblygu unrhyw syniadau ar gyfer defnyddio'r tir a'r adeiladau a ddaw'n wag yn sgil ad-drefnu ysgolion. Gwneir hyn yn unol â'r polisi a'r protocol a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn 2010.

9.4 Ystyriaethau Staffio

- 9.4.1 Gan mae symud yr ysgol/uned bresennol i safle newydd byddwn yn ei wneud mi fydd y staff presennol hefyd yn cael y cynnig i symud. Rydym eisoes yn ymgynghori'n uniongyrchol gyda staff a'r undebau a byddwn yn parhau i wneud hynny yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol ac yn dilyn unrhyw benderfyniadau sy'n deillio o'r broses hon. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio cynhwysfawr ar y cyd â'r undebau llafur a'r penaethiaid ysgol. Bydd cyfathrebu'n glir ac yn agored gyda staff yn ran ganolog o unrhyw gynigion.
- 9.4.2 Wrth ddatblygu'r ysgol newydd, bydd angen i'r Corff Llywodraethu dderbyn y cyfrifoldeb am ddatblygu strwythur staffio sydd eu hangen i'r ysgol. Bydd Adran Bersonél y Cyngor ar gael i gynghori a helpu'r Corff Llywodraethu gyda'r gwaith a gyda unrhyw benodiadau newydd fydd angen.

9.5 Sefydlu ysgol newydd

- 9.5.1 Wrth weithio i agor yr ysgol newydd mi fydd Corff Llywodraethol presennol Ysgol Hafod Lon yn gyfrifol am gytuno ar gyfansoddiad yr ysgol, y strwythur staffio a'r recriwtio.
- 9.5.2 Bydd cyllideb yr ysgol yn seiliedig ar nifer y disgyblion fydd yn mynychu'r ysgol yn unol â'r fformiwla cyllido ysgolion sy'n cydymffurfio ag Adran 52 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013.

10. CAMAU NESAF

- a. Noder bod y camau gweithredu hyd yn hyn yn rhan o'r broses o gasglu gwybodaeth er mwyn llunio'r cynigion cychwynnol.

- b. Cyhoeddwyd Cylchlythyr 006/2013 *Cynigion Trefniadaeth Ysgolion* gan Lywodraeth Cymru a lluniwyd y cynigion hyn drwy ddilyn y canllawiau hyn.
- c. Cadarnheir felly nad yw'r camau a weithredwyd i lunio'r cynigion hyn yn rhan o'r broses statudol. Mae'r trafodaethau hyd yn hyn yn ychwanegol i'r hyn a ddisgwyllir gan Lywodraeth Cymru. Rhaid i ni'n awr benderfynu ar fodel i gynnal ymgynghoriadau pellach, yn unol â Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013, oherwydd y canlynol:
- i. Trosglwyddo safle
Trosglwyddo ysgol i safle neu safleoedd newydd oni fyddai prif fynedfa'r ysgol ar ei safle neu safleoedd newydd o fewn 1.609344 cilomedr (un filltir) o brif fynedfa'r ysgol ar ei safle neu safleoedd presennol.
- ii. Cynnydd yn nifer disgyblion
Ac eithrio pan fo ysgol wedi ei sefydlu mewn ysbyty, cynnydd yn nifer y disgyblion y mae'r ysgol yn gwneud darpariaeth ar eu cyfer, a fyddai o'i gymryd ynghyd â phob cynnydd blaenorol ar ôl y dyddiad priodol, yn cynyddu nifer y disgyblion gan o leiaf 10% neu gan y nifer perthnasol o'i gymharu â nifer y disgyblion ar y dyddiad priodol.
- iii. Darpariaeth preswyl
Newid y ddarpariaeth ar gyfer llety preswyl fel bod y nifer o ddisgyblion y gwneir darpariaeth o'r fath ar eu cyfer yn cael ei gynyddu neu ei leihau gan 5 disgybl neu ragor.
- d. Pe bai'r Cabinet yn penderfynu bwrw ymlaen ag argymhelliad yr adroddiad hwn bydd angen cynnal cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â'r Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013 a'r canllawiau yng Nghylchlythyr 006/2013 *Cod Trefniadaeth Ysgolion*. Rhagwelir cynnal y cyfnod ymgynghori yn ystod yr wythnosau nesaf. Yn ystod y cyfnod ymgynghori, bydd gwybodaeth a chanfyddiadau'r asesiadau effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb yn cael eu cyhoeddi.
- e. Wedi hynny, bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet, yn manylu ar ganlyniadau'r ymgynghoriad hwnnw. Bydd yn rhaid i'r Cabinet ystyried yr ymgynghoriad, ac yn ddibynnol ar argymhelliad gan y Cabinet, bydd angen penderfynu p'un a oes angen cyhoeddi Rhybudd Statudol i weithredu'r cynnig. Pe bai Rhybudd Statudol yn cael ei gyhoeddi, caniateir cyfnod o fis i gyflwyno unrhyw wrthwynebiadau. Yn dilyn hyn mi fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i weithrediaeth y Cyngor er penderfyniad terfynol.

10. ARGYMHELLION

10.1 Yr argymhelliad felly yw:

Ymgymeryd a phroses ymgynghori statudol yn unol â gofynion Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013 i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth yn unol a'r adroddiad.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Prif Weithredwr:

Mae'r adroddiad yn ei wneud yn glir bod yr achos dros y newid sydd yn cael ei argymhell yn un clir a synhwyrol ac mae'r Pennaeth Cyllid yn nodi'r ystyriaethau ariannol yn glir yn ei sylwadau. Nid oes gennyf unrhyw beth pellach i'w ychwanegu at yr adroddiad heblaw i nodi fy nghefnogaeth i'r argymhelliad.

Swyddog Monitro:

Cafwyd mewnbwn cyfreithiol i'r trafodaethau wrth ddatblygu'r cynigion ac rwy'n fodlon a'r argymhelliad o safbwynt priodoldeb a chyfreithlondeb.

Pennaeth Cyllid:

Nodaf mai pwrpas yr adroddiad gerbron yw sicrhau penderfyniad y Cabinet i gynnal cyfnod ymgynghori statudol er mwyn datblygu ysgol arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth gyda darpariaeth breswyl ac egwyl fer. Rwy'n cefnogi'r bwriad i ad-drefnu ysgolion mewn modd teg a rhesymegol, er gwaetha'r her o ymdrechu i gyflawni'r amcanion yma mewn cyd-destun ariannol hynod heriol. Gyda £6.2m o arian grant cyfalaf yn y fantol, mae'n amlwg byddai risgiau wrth oedi ac mae'r adroddiad yn adnabod rhai buddion refeniw posib wrth symud ymlaen.

O ran oblygiadau cyfalaf y cynllun, nodaf fod rhan 2.2 o'r adroddiad yn crybwyll fod Llywodraeth Cymru eisoes wedi cymeradwyo'r cam cyntaf o'r achos busnes ar gyfer denu grant o'u "Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif" - h.y. mae'r Llywodraeth wedi cymeradwyo'r "achos busnes strategol amlinellol" roedd yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes, a'r gwerthusiad opsiynau. Ymhellach, cadarnhaf fod Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor eisoes wedi ymrwmo i ddarparu'r arian cyfatebol angenrheidiol - h.y. mae'r Cyngor wedi neilltuo £6.2m, sef 50% o'r costau cyfalaf, ar gyfer gweithredu'r cynllun yma.

O ran oblygiadau ariannol parhaol (cyllideb refeniw blynyddol) sy'n deillio o'r cynllun a ffafrir, mae rhan 6.5 o'r adroddiad yn dangos sut gallasai'r cynllun arwain at arbediad blynyddol "posib" o £101,574. Wrth gwrs, mae hynny i'w groesawu yn yr hinsawdd ariannol bresennol, er dylid nodi'r risg (sydd wedi'i adnabod yn rhan 6.6 a 6.7 o'r adroddiad) gan nad oes sicrwydd bydd modd denu'r incwm all-sirol perthnasol i'r Cyngor. Yng nghyd-destun y cyfle a'r risg yma, deallaf fod yr Adran Addysg ac Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd wedi ystyried y cynllun yn drylwyr o fewn eu strategaeth arbedion, a'u bod yn glir mai'r Adranau hyn fydd yn gyfrifol am ganfod unrhyw ddiffyg yng nghostau rhedeg yr ysgol newydd.

Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol:

Cefnogaf y cynnig gerbron ar gyfer argymhell cychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig o ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth a fyddai'n cynnwys darpariaeth preswyl ac egwyl fer. Byddai darpariaeth breswyl ac egwyl fer lleol fel rhan o'r datblygiad yn sicr o wella canlyniadau i blant sydd ar hyn o bryd yn cael eu lleoli mewn darpariaethau tu allan i'r Sir ac yn cynnyddu'r gallu i gynnig egwyl fer i gefnogi teuluoedd yn lleol.

Atodiadau

Atodiad 1	Sefyllfa gyfredol ac achos am newid
Atodiad 2	Asesiad Opsiynau
Atodiad 3	Asesiad Safleoedd
Atodiad 4	Asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydraddoldeb